

NÉPÜNK

NYOMDASZTÓSA ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440

ZSIDÓ HETILAP
Főzerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei.
Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 150-100.
P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-180.

Miért kell a zsidó világkongresszus?

A világ zsidóságának érdeklődése egy pontra van irányítva. Meg kell szervezni a nagy zsidó világkongresszust. Meg kell legyen, mert a mostani történelmi pillanatokban ezerszer nagyobb szükségünk van erre, mint valaha is volt. Hiába kérdezhettél valakit, a Hagada ismert kérdésével: minek kell nektek ez a ceremónia? mert erre keserű szívvel és tört lélekkel adhatjuk meg a választunkat. Aki ezt nem érti, vagy nem akarja megérteni, az nincsen tisztában azzal, ami ma az egész világon lejátsszódik.

Hangok hallatszanak bizonyos oldalról, hogy nem kell zsidó világkongresszus, léteznek zsidó „diplomáták”, akik ellenzik, holott nekik kellene legjobban tudni, hogy a zsidó népnek most, vagy soha kell existenciája érdekében legjobban összefojni. Hiszen napjainkban rajzolódik fel legélesebben az égisz érő hatalmas kérdőjel: Mi lesz a zsidó néppel?

Mi lesz velünk? Most, amikor a hille-rista Németországból, az egész világra kiterjed az a nagy járvány, amely előtérrel fenyegeti a zsidó lakta világ többi részét is. És nem lehet határt szabni e járványnak. Nem lehet megtörni erejét országhatároknál sem. S ami a legnagyobb veszély — a fiatalság — csaknem az egész világon — ebben az ideológiában nevelkedik. A mai generáció eme vad szokások és gondolatok miazmás levegőjében nevelődik és ez dönti el azt a nagy kérdést, hogy a jövőben kelle a zsidóságnak preventív intézkedéseket tenni, a veszély csökkentésére. Igen, vagy nem! Ez a kategorikus imperatívusz, amely felénk mered és erre kell határozott választ adjunk.

De nem csak a politikailag, hanem gazdaságilag is megváltozik körülöttünk a világ arculata. A zsidó népnek át kell rétegeződnie alaposan, nem csak itt Európában, hanem Amerikában is, ahol a „prosperity” a multak ködébe veszett. Erőte jesebben és komolyabban mered elénk az az 50 esztendővel ezelőtt felmerült nagy kérdés, hogy a zsidóság ujabbkori tömegvándorlása, merre szerezzen vezető csatornát?

Millióknak kell vándorbotot kezükbe venni és a mai helyzet annál tragikusabb, mert hiszen ma a legtöbb újító bezárult előttünk.

Palesztina kapui sem tárvák előttünk. Dacára annak, hogy talán soha nem remélt fellendülés, ami ott tapasztalható arra kellene ösztökélje az emberiséget, hogy legalább ezt a lehetőséget ne vegye el előlünk. Milliók vágya és gondolata száll Erec Jisraelt felé, és vajjon bizonyosak lehetünk abban, hogy ez a történelmi hely valóban a mienk lesz? Egyelőre, csak csöppek kerülhetnek ki a vándorlásra vágyó tengerből, épen most, amikor, mint vizet szomszédhozó kiszikkadt föld, úgy várja az ország a felépítésre váró munkás kezeket.

Ezért kell az egész zsidó nép képviselőinek összejönni, hogy hangot adjunk fá-

dalmunknak, hogy a módokatokról tárgyaljunk, nehogy készületlenül álljunk a nagy feladatok elébe. A legutóbbi, ezzel az ügygel foglalkozó konferencia úgy döntött, hogy általános és demokratikus választások útján kell összejönni ennek a világkongresszusnak.

Örök béke...

Nagy ünnepek között iktatták be Teitelbaum Joel főrabbit a satumarei rabbiszékbe

Satumare, február 27. — Már a Satumare felé menő vonatokon meglátszott, hogy nagy esemény készül. Minden zsidó kinézésű utastól megkérdezték a többi zsidó utilársak, hogy vajjon a főrabbi beiktatására megy? És valóban minden állomáson újabbak szálltak fel, hogy résztvegyenek a nagy ünnepségen. A beiktatás fényes külsőségek között, sokezer ember jelenlétében, óriási üdviválgással és nagy tömegfelvonulásokkal ment végbe és tett végre pontot egy áldatlan, nagy belső zsidó harcra, amely hat éven át nyugtalanította a satumarei és bátran állíthatjuk, egész Erdély közvéleményét is.

Lázás tárgyalások

Az installáció előtti napokon lázas tárgyalások folytak a hitközség két nagy pártja, a Teitelbaum főrabbi jövetelét ellenzők és az új főrabbi hívei között. Napokon és éjjeleken át tartottak ezek az érdekes és rendkívül fontos tárgyalások, amelyek bár többször eredménytelenül szíjjel mentek, végül egy mindkét felet kielégítő paktumban végződtek. A tárgyalásokat egyik részről Rosenberg Sámuel, a régi vezetőség kiváló al-elnöke vezette, a másik részen Grosz Dávid az energikus és kilünő szervezőképességű jelenlegi hitközségi elnök és Freund József vezették. Ők mint a rabbipárt exponensei. A főrabbi pártja, illetve törhetően hívei, dacára annak, hogy az irótt betűk szerint övék volt minden jog és hatalom, nem akartak ezzel élni vagy visszaélni és nem akartak diszponenciát a régi hitközségben. Az volt az elgondolásuk, hogy mielőtt még a főrabbi jön, legyen teljes és végleges béke között. A tárgyalások végül vasárnap eredményre vezettek. Írásbeli megállapodást létesítettek, amelynek lényege az, hogy kiegészítik a 36-os képviselőtestületet 71-re, ez a mandátum egy évre szól és azokból fog rekrutálódni, akik a régi vezetőséget és a mostani alkotják. Elnök marad Grosz Dávid, al-elnök Rosenberg Sámuel, az összes tisztségeknél nagyjából a régiek maradnak és mindenre kielégítő megoldást találtak.

Amikor ez a megállapodás megvolt, amelyet becsületszavukkal és aláírásukkal szankcionáltak Grosz Dávid és Freund József, valamint Rosenberg-Guth-Reiter-Spiegel párt is,

Ez okos határozat. Mert nem pártok és klikkek kell összejöjjenek, hanem az egész nép válogatott és választott képviselői, a világ minden zsidó lakta országából. Kivéve két országot, ahol nem nyilvánulhat meg a szabad akarat. És ezek: Hitler és Stalin országa.

A világkongresszusnak össze kell ülni és össze is fog, hogy tanufelét adja annak, hogy mennyi életerő vibrál még ma is, a világ legrégebb kultúrnépében, abban a népben, amely a világtörténelem legnagyobb viharait is teljes erejében élte túl.

Katonazenekar, diadalkapu, rendőrkordon, tizezernyi tömeg volt az installáción.

akkor elhatározták hogy ez a frakció is át-megy Careibe, hogy meghívják Teitelbaum főrabbit a rabbiszék elfoglalására.

A paktumnak igen érdekes pontja többek között az is, hogyha mégsem lehetne bármily oknál fogva, az új alapon megállapodni, vagy az felborulna, akkor ha 300 áskénáz tag ki akar válni a hitközségből, Grosz Dávid és Freund József lemondanak és a nagy templomot átadják nekik. Megállapodtak abban is, hogy a legrövidebb időn belül új alapszabályokat készítenek, amelyben megvalósítják a proporcionalis választójogot. A megállapodásban benne van az is, hogy a gabellát nem emelik. A chaszid és áskénáz irányzat 50-50 % arányban képezi a vezetőséget. A chaszid-párt 10% áskénázit nevez meg az ő emberei közül. Ha több mint 300 tag válik ki, a hitközség vagyona aránylagosan elosztandó.

Hétfőn délelőtt Rosenberg Sámuel, Fraenkel Mihály, Spiegel Dávid, Mayer József, Weisz Elemér, Weisz Gyula és Katz Márk, mint a régi vezetőség és Grosz Dávid és Freund József, mint a jelenlegi vezetőség exponensei átutaztak Careibe, ott tisztelegtek a főrabbinál és bejelentették a megkötött egyezséget és kérték, hogy most már nyugodtan foglalja el Teitelbaum főrabbi a statumot, mert nincsen senki már, aki ellenezze jövetelét. A főrabbi örömmel vette tudomásul ezt a kedvező fordulatot és bejelentette, hogy kedden odaérkezik. A delegáció kérte, hogy a délutáni vonattal jöjjen, mivel ünnepélyesen akarják fogadni, viszont a főrabbi kijelentette, hogy nem hiva a fellünő ünnepeknek.

A főrabbi érkezése

A lelkes rendezőgárda már lovakat bérelt, hogy bocherek „lovashandertumot” alkossanak, a bevonulás minden részlete ki volt precizen dolgozva, amikor kedden reggel fél 8 órakor futótűzként terjedt el a városban, hogy Teitelbaum főrabbi, felesége, veje és többi családtagjai kíséretében már meg is érkezett a városba és bevonult lakásába. Néhány percre rá, már százak vették körül a házat, amelyet a főrabbi részére bérelt a hitközség vezetősége. Rendőröket kellett hívni, hogy a meg-rohanó tömeg miatt, ne boruljon fel a rend és olyanok tudjanak jutni a főrabbihoz, akik arra illetékesek. A városba egymásután ér-

keznek a Csehszlovákiából elindult utasok, akik a installáción részt akarnak venni, hiszen a határt is megnyitották erre a célra. Sighet-ről külön héberbetűs tour-retour jeggyel jöttek sok százan, de nemcsak innen, hanem az ország minden részéből érkeztek a főrabbi lelkes hívei, akik látni és üdvözölni akarták új állása elfoglalásánál és a nagyszabású ünnepeken részt akartak venni. A főrabbi lakása megszállott várhoz hasonlatos, amikor jelen sorok írója igyekszik bejutni hozzá, hogy üdvözölje és megkérdezze, két órával érkezése után, első impresszióiról

Az interjú

Nem volt könnyű feladat hozzá bejutni. Előbb azt mondták, hogy imádkozik, majd, hogy sokan vannak nála, de szerencse a hitközségi elnökek és más jóismerősöknek intervenciójára; sikerül gyorsan elébe jutni. Az asztal mellett ül Teitelbaum főrabbi és akár barát, akár nem valaki, megkapja rögtön az a finom metszésű aszkéta arc, amelyet őszes szakáll borít. Vadonatuj fekete kaftán van rajta és miután szorosán körülállják, egészen szorosán elébe állok. Csend keletkezik a szobában és sikerül megkezdeni a beszélgetést a főrabbiával:

— A „Népünk” szerkesztője vagyok — mutatkozom be — és szeretném tudni főrabbi urtól, hogy vajon ezután bizonyosra vehető e, hogy Satumare zsidósága körében végre meg lesz az igazi, a szent béke?

— Ugy gondolom — válaszolja a főrabbi meggondoltan, — hogy az *előjelek után ítélve, arra minden reményünk meg is van. Én mindenestre ápolni fogom a békét, hiszen ez egy rabbi hivatása és a nyugalom, megértés és béke — szent tanaink szerint is — mindenekelőtt van.*

— Miért jött főrabbi ur, programm ellenére már korán reggel és nem délután, ahogy tervezték?

A főrabbi ajka körül mosoly van és így válaszol:

— Egyszerűen azért, mert ezzel lehetővé akartam tenni, hogy a béke még korábban álljon helyre a hitközségben.

A válasz mindenkit frappíroz, Winternitz N. Dávid dájén, aki mellette ül, jóízűen nevet. Különbösen — mondja a főrabbi, — hiszen én is minden hírt az újságokból olvasok, minek nyilatkozom? És újból mosolyog. Szemmeláthatóan jókedvű.

— Amit mi irunk, az is akkor jobb, ha a főrabbi ur szavai alátámasztják.

És ezzel vége az audienciának, mert újabb küldöttek jönnek sorra, akik valósággal elsodornak a főrabbi mellől.

A hitközségi irodában

A főrabbi urtól a hitközségi irodába látogatunk el. Hatalmas íróasztal előtt, mint a háború alatt a hadvezérek, lázas offenzíva idején, ott ül Grosz Dávid impozáns alakja. Telefonál, diktál, intézkedik, dirigál és mellette a hitközség titkára és az iskolaigazgató végzik az adjutánsok szerepét.

Intermezzo.

Közből a régi képviselőtestület *Rosenberg Sámuel* alelnök irodájában gyűlt össze és az alelnök szíves engedélyével résztvehetek ezen az ülésen is. *Rosenberg Sámuel* üdvözlö a megjelenteket és rövid összefoglalását adja a hat éves harc után, az elmúlt napok eseményeinek és bejelenti a béke megkötését. Egyhangulag elfogadják előterjesztését, Spiegel Dávid, Jakob Antal, Guth Lajos felszólalása után, elhatározzák, hogy *elfogadják a békejobbot, elmennek testületileg az installációra és minden körülmények között, összetartanak, úgy mint eddig.* Most már a főrabbi kérdés lekerült a napirendről és ezután csak az a cél, hogy az áskénáz és chassid irányzat képviselői megértsék egymást, amire mostantól kezdve, erős kilátás van. Megfelelő biztosíték erre az, amit írásba is lefektetett és aláírásával is megpecsételt a két párt vezetője.

A hitközség tisztelgése.

Két óra elmúlt, amikor megérkezik az új hetvenegyes bizottság teljes létszámmal a főrabbi lakására. A kíváncsiak tömege között utat vágnak nekik a rendezők és vigyáznak arra, hogy senki illetéktelen ne jöjjön be, amíg az üdvözlő beszédek elhangzanak. Először

Grosz Dávid hitközségi elnök üdvözlö közvellen szavakkal a főrabbit. Biztosítja az egész város zsidóságának osztatlan ragaszkodásáról és szeretetéről. Szavait sokszor taps és éljenzés szakítja félbe. Utána *Fraenkel Mihály* beszél hangsúlyozottan azok nevében, akik sokáig nem voltak amelletti, hogy elfoglalja statulumát. De most, hogy már megérkezett, itt van, szeretettel ismeri el *moré-deaszrénak* és bizonyos abban, hogy senki ellenzője nem marad ezután ebben a nagy zsidó lakta városban. *Spiegel Dávid* frappáns beszédben változja a szefárdok és áskénázok osztatlan ragaszkodását és pártkülömbőség nélkül hívének vallja magát, mostantól kezdve, minden satumarei orthodox zsidó.

A főrabbi válasza rövid volt.

— Nagy örömmel jöttem és hiszem azt, hogy *jövelelemmel az igazi béke költözik a város falai közé. Szeretettel hívtak és én szeretettel jöttem.* Különbösen nagyon meg hat az osztatlan szeretet amivel vártak. Fanatikus taps és éljen között zárja a főrabbi szavait.

A templomi installáció

Három óra körül a város főterén és számos mellékutcáján, a főrabbi lakásától a Várdomb-uccai nagytemplomig tüzoltóság és rendőrség kötétkordont vont. Most kezdődik az installáció „látványos” része. Aulósor vonul végig, elől a katonazenekar és egetverő „jehi” reszketteti meg a különben nyugodt satumarei levegőt. Abiakokban a kíváncsiak százai, az uccákon férfiak, nők és gyermekek sokezerényi tömege. A templomba csak szigorú igazolás mellett engednek be. A karzaton az idegen delegációkat helyezik el. A templom zsufolásig megtelik pillanatok alatt, úgy, hogy mikorra a főrabbi bejön, alig tudnak neki helyet szorítani, hogy a szószékre menjen. A régi templomfalak dübörögve adják vissza a „jehi adonénu”-t és sokáig el tart, amíg a főrabbi eljut az emelvényre.

A templomi szónoklat

— Ki vagyok én, hogy erre a nagy tisztségre méltó vagyok? — kérdi a bölcs Dávid király szavaival, Teitelbaum főrabbi. (Különbösen egyenes leszármazónak tekinti magát a Teitelbaum család). Elég erős vagyok-e én a reám váró feladatok maradéktalan teljesítésére? Hála azoknak, akik annyi áldozatot meghoztak értem, most itt vagyok. Mit is kívánhatnék egyebet magamnak és nekik, minthogy ne valljanak sohasem szégyent velem és mindég olyan legyek előttük és minden zsidó előtt, amilyen lenni szeretnék. Nehéz a feladat amelyre vállalkoztam. De bízom nagynevű Óseim szellemében, akiknek köszönhetem, hogy ezt a magas méltóságot, — amelyet a satumarei főrabbiállás jelent —, hozzájuk méltóan be is tölthessem. — A beszéd, amely körülbelül egy óráig tartott, a legnagyobb csendben zajlott le. A zsufolt templomban mindenki feszülten figyelte az új főrabbi szavait, amelyet sajátos éneklő hangon adott elő. Akik ismerik, mondják, hogy ez a hanghordozás a Teitelbaum családban már ősrégi tradíció és így beszélt már dédapja is templomi szónokként. Utána egetverő „skajach” majd imádkozás után kitódul a közönség a templomból. A tömeg még mindég ezrével hullámszik az uccákon. A kordonok előtt meg feszül a költél és alig bírják visszatartani a lelkes tömeget. El kell ismerni, hogy *példás a rend*, amelyet a hivatalos közegek mellett sokszáz karszallagos, szakállas és pajeszos rendező is végez, minden energiáját megfeszíve.

Amerre a főrabbit vivő autó elhalad, utána ezerényi tömeg éljenezve, táncolva, úgy, hogy alig tud a főrabbi autója előrehaladni, dacára a kordonnak. Satumare főterén a tömeg órákat táncol örömben.

A hatóságok tisztelgése

Fél hat órakor Satumare alpolgármestere Ioan Ursu üdvözlö lakásán az új főrabbit, majd a prefektura megbízottja, Pogácsás alispán és Nistor Vilmos rendőrkezes. Majd megkezdik az új főrabbi egyházi funkcióját, amennyiben egy esküvőre megy, ahol ő ad „chupe kedusint” az új párnak. Különbösen úgy a polgári, mint az egyházi hatóságok a legnagyobb előzékenységgel állottak egy a hitközség, mint az új főrabbi rendelkezésére és azért is volt minden vonalon a legnagyobb rend.

Kik voltak jelen? Üdvözlő táviratok

Érdekes, hogy a budapesti orth. központi iroda elnöke, milyen meleghangú táviratba üdvözölte a főrabbit. Izrael egyik nagyjána nevezi a táviratban, akinek hosszú élelet és sok szerencsét kíván a diszes pozícióban. Ugyancsak táviratozott a szlovákiai központi iroda elnöke Bratislaváról, valamint *Wézepepel Albert*, az erdélyi iroda elnöke is. Különbösen rendkívül sok főrabbi veit részt az installáción. Így főbbek között a tasnádi, säcueni-i, baia marei, somculi, turci, roszkovai, aradui, zalaua nagregreštii, násäudi, entredami, poieni stb. Híberme községek is képvisellették magukat, így lépett timişoarai gyárvárosi orth. hitközség Schönbrun Adolf alelnökkel és Grünberger Herman produnal, valamint a carei, beregszászi, királyházaivárendkivül sok főrabbi veit. Érdekessége voltmeny, a nagy installációnak, hogy Makoról, Magyarzenevországról két autóbusz érkezett direkt ez alkéteze hogy

A bankett

A nemrégiben épült és igen impozáns hitközségi épületben tartották meg este a bankettet, amelyen több mint 500 ember vett részt. Már este 8 órakor gyülekezni kezdtek a vendégek és olyan példás rend és ellenőrzés volt, ami hasonló alkalmakkor ritkítja pártját. Mindenkinek ki volt jelölve a helye a diszes teremben, ahol szép felirat és perzsaszőnyeg díszítette azt a helyet, ahol a főrabbi fog ülni. A rend olyan volt, hogy bármelyik nagyszabású ételmi üzem mintát vehetne. Mindenki azonnal ki lett szolgálva és az étellek is kitünők voltak. A rendezés *Schwartz Sándor* kereskedő érdeme, aki a főrabbi lelkes híve. A nagy társaság a legjobb hangulatban ült együtt, amikor végre 11 órakor bejött az új főrabbi. Hatalmas éljenzéssel fogadták és amikor a kalácsot megszegte, hível boldogan törték le egy-egy darabot a nagy ünnepi kalácsból, mint sirajimot. Az 500 ember ezután egyszerre felállott és egy lelkes énekbe kezdett, melyhez a taktust kezeikkel tapsolva ütötték. Felejthetetlen látványban volt részünk és egy hangos filmhíradó nagyszerű üzletet csinált volna, ha az egész installációról és a bankettől felvételt készíttetett volna.

A vacsorán csak *Spiegel Dávid* tartott loasztot, aki kérte a főrabbit, hogy most már a béke szellemében működjenek együtt, azok is, akik hívei voltak kezdetül fogva és azok is, akik most ismerték el Teitelbaum főrabbit mint Satumare orthodox zsidóságának főrabbiját.

A főrabbi válaszolt a beszédre és hangsúlyozta, hogy ő lesz a legboldogabb, ha azok a várakozások, amelyeket jöveleléhez fűztek bevaljon és újból igéri, hogy a béke hitében fog működni. Éjjel két órakor végződött a bankett, amelyet mindvégig emelkedett hangulat jellemzett.

Epilógus

Kétségelen, hogy a hat évig dúló harcnak főrőssége volt a Freund család, amely doyenjével egyetemben minden irányban lelkesen harcolt, hogy a chasszidikus irányzat ne maradjon alul és, hogy *Teitelbaum Joel* főrabbi de facto elfoglalja diszes pozícióját. A család másik kitünő tagja, *Freund József*, aki nem csak országos híru kereskedő, hanem igen intelligens zsidó férfiú is, odaült a banketten az újságírók asztalához és azt mondotta jelen sorok írójának:

Boldogok leszünk, ha a „Népünk” ezután számaiban, a különben nagyszerű molto, az „Örök téma” el fog maradni és ezután csak jót és csak békés fog tudni írni az Önök kitünő orgánuma a mi zsidó városunkról és szeretett főrabbinokról. Azt szeretnénk, ha ezután a molto kicserélnék és mindig csak ez lenne a molto, azoknál a cikkeknél, amelyek *Satumareval fognak foglalkozni, hogy „örök béke”.*

Lapunk, amely a hat esztendőös harc minden mozzanatáról hüen referált, amely résztvevett a nagy „harcban” boldogan állapítja meg, hogy a nagy „csata” végetért, remélhetőleg úgy, hogy nem is fog újból fellángolni és ha már a világ nem is tudja megvalósítani az „örök béke” eszméjét, legalább mi zsidók, a magunk körében hirdessük és éljünk egymás között az „örök béke” jelszavával!

Leitner Zoltán.

HETI GLOSSZÁK

Huberman Bronislaw — az igaz ember

Lapunk hasábjain mostanában gyakran szerepel a neve. Annak kapcsán, hogy rosszul informált lapok — csehnek állították be. Hogy mennyire nem cseh és hogy mennyire zsidó, a legszébb példa az a viselkedése, amelyet a napokban tanusított Wien városában. Huberman egy két nappal a bécsi forradalom után lépett fel a nagy Konzerthaus pódiumán. A bécsi hangulat nem volt nagyon alkalmas zenei produkciókra. De Huberman az áldozatok járvára lépett fel. És micsoda mélyen emberi, mennyire zsidó gesztus volt, amikor a nagy zenevirtuoz megjelent hegedűjével a terem elé. A közönség főnyi közönsége előtt és bejelentette, hogy ő nem politikai lépést akar ezzel dokumentálni, mert ő valamennyi áldozat hátramaradottjainak juttatja a koncert jövedelmét. A közönség hallatlan lelkesedéssel vette tudomásul ezt a nagyszerű kijelentést. Végre egy férfi, aki nem pillanatnyi impressziók alapján cselekszik, akit nem befolyásol a hatalmi erő elhódolása, Huberman mindenkor a béke embere volt. Ennek adta kétségtelen tanujelét. Amint hogy játékában is dokumentálta, hogy a zsidó lélek a zenében is sokszor magasabban áll mint a Richter-ek és Henkerek lelkiülete. J. S. Bach „Chaconne” egelostromló golkusgermán fugáját játszolta olyan interpretálásban, amely páratlan a maga nemében. Az osztrák testvérháború izgalmas perceiben így teremtett egy zsidó művész olyan atmoszférát, amelyet csak egy Huberman, egy ilyen nagy művész tudott megvalósítani. A jövedelmét, minden esestnek adta és a művészeti résznél is bebizonyította, hogy mit jelent a gyakorlatban, a náci zsidókat támadó „kulturbolsevizmusa”. Ez a fellépés igazolása volt a zsidó nemzeti öntudatnak, az erőnek, a büszkeségnek és méltóságnak és szerénységnek... Huberman Bronislaw volt ez... a nagy zsidó virtuoz...

Horst Cessel — alias Léwy

Ezek a zsidók rettenetes emberek — megint borsót törtek Goebbelsék orra alá. A világ számos újságja, mint nagyszerű csemegét találja olvasóközönsége elé azt a furcsa dologot, hogy miképpen tette lóvá Goebbels urat egy „szemtelen” zsidó újságíró. A történet röviden a következő. Amióta a német sajtó

Purimi tarka rongydarabok

Iria: Juda Léb Perc.

Ti megválasztottatok engem purim rov-nak és én ezt el is vállalom! Ha gazdasági intézőnek, valami jótékony egyesület gabbe-jának, vagy akár pártvezérnek választottatok volna meg, azt is elfogadtam volna. Sőt, ha megválasztottatok volna „Giter Lid”-nek valami choszid hitközségben, ezt a hivatalt is elvállaltam volna. Én nem vagyok semmi jónak az elrontója, én mindent megteszek, amit a hitközség, a társaság vagy párt kíván és mindenre vállalkozom, amit tőlem kívánnak. Azt hiszitek, hogy ehhez képesség is kell? Szó sincs róla. Hisz az erő egyáltalán nem magában a megválasztásban rejlik! Ha ti valakit magatok fölé emeltetek, az ezzel már magasabban van mindnyájotoknál. Akinek a fején a strájmli, az a rov! Akihez zsidók utaznak, akinek a pidiót viszik, az a „Giter Lid”! Nem szabad elfelejteni, hogy a közönség minden egyes tagjában van egy kis hit, egy kis Istenben való bizalom és egy kevés akaraterő. Ha ezeket már most mind összeszedjük és egy zsebbe dugjuk, akkor az, akinél ez a nagy zseb van, egyszerre nagy emberré válik, hivatott vezér, tűzszlop, nap, amely hitet és Istenben való bizalmat sugároz ki magából... És olyan erői nyer, hogy falakat képes vele ledönteni. Ugyanigy áll a purim rov-val is. Ne gondoljátok, hogy ennek hivatásos tréfamesternek kell lennie, aki a vicceket és a tréfákat csak úgy a kabálja újjából rázza ki. Ha a közönség akarja és képes erre, a purim rov-nak csak a kisujját kell felemelnie — és a többiek máris a hasukat fogják a neveléstől. Ha pedig a közönség ezt nem akarja és nem is ké-

Atköltörstünk

a szemben levő háriba
DEUTSCH POSZTÓARIHAZ
 STR. AVRAM IANCU 4.

Öltönyt, felöltőt és télikabátot eredeti angol szövetből

Öltöny **3000 Leitől,**
 Felöltő vagy átmeneti kabát **3000 Leitől**
 Télikabát **3000 Leitől**

Hackmayer uri-szabó

Oradea, Regina Maria 3
 (villamos megálló)

BORGOS

Kelmefestést, vegytisztítást vállalom!

Férfi és női ruhák szépen és olcsón végeztetnek!

Fehérnemű és gallértisztítást is vállalom!

Bazárépület — Színházoldal
 Fiók-felvétel Holdas-templommal szemben, Piața Unirii 16.

„gleichschaltend” lett, hallatlanul izletté vált. Nem is csoda. Mert azokban a „schoppos” rövidrenyirt hajú hosszukásfejű és kékszemű übermensch koponyákban van érzék a kaszárnya, meg a homoszexualitások iránt, de irni, szellemi munkát végezni, iniciatívát érzékeltetni, nem tudnak. Ezért a német sajtó szürke és színtelen lett. Reménytelenül az.

Annyira, hogy a közönség inkább nem olvas újságot.

De olvasni mégis kellene — gondolja Goebbels, mert akkor nem tudja ébrentartani a szép állameszme iránt a közönség érdeklődését. Végül gondolt merészet és nagyot: pályázatot hirdetett a legjobb riport beküldőjének, 3000 márkát ígérve. Csaknem 4000 pá-

pes rá, semmiféle vicc és semmi „kunszt” nem használ.

És mégis bevallom, hogy bennem az igazira találhatok. Mert bennem tényleg van valami a tréfamesterből. Sőt, amikor egészen komolyan beszélek, amidőn nagy büszkén lovagolok a seprőn és úgy adom a bankot, mintha tényleg volnék valaki, — ilyenkor is megbuvik bennem valaki és ott belül nevet. És mikor felgerjed haragom, átkozodom és tüzet okádok, az a valaki ott ül bent és nevet, ha én sírok, ha a szívem majd meg szakad már... Nálam aztán tényleg nem is fogtok tudni különbséget tenni az „orur Homon” és a „botuch Mordecháj” között, mert magam sem igen tudom, mi a különbség! A bölcsőtől a sirig vezető ut nem fut már olyan egyenes vonalban: össze-vissza kigyózik, megtörik, nem lehet már úgy áttekinteni: az ember nyugaton megszületik, északon elváltik a feleségétől, délen csödbe megy és keleten jut el a sírjába... Mit tudja egy ilyen, aki valóság-gal hajitógépben érzi magát, megkülönböztetni, melyik a Hámán, melyik az Achasveros és melyik a Mordecháj? Hiszen az egész világ meg van kergülve!

Hej, testvérek! Azért ne aludjatok el! A bevezetéssel már készen vagyok, igyunk hát egyet... No, és most mit meséljek nektek? Ha valami szívszaggaó dolgot meséltem, — ti csak nevéstetek. Forrt az agyvelőm, az ördög összes segédjével marcangolta a szívemet, — s ti gurultatok a kacagásból. Mit meséljek hát nektek ma, Purim napján?

II.

Volt egyszer egy városka, csodálatos városka, falak nélkül, kapuk nélkül... Zöld völgynek közepén fehér házikók tömege állott,

széjjelszórva; a zöld völgy fürdött az aranyos napsütésben és rajta pompás, friss fű és gyönyörűséges természetes virágok nőttek. A fiatalság minden este kiment munka után a zöld, virágzó térre s ott szabadon és vidáman énekeltek és táncoltak. Az öregek pedig puha gyepadokon üldögéltek a házak előtt, elnéztek a fiatalokat és gondolatban újra átéltek saját ifjuságukat...

Igy ment ez hosszú ideig... Nem is tudom, hány évig, vagy hány évszázadig ment ez így. Mert ez a világnak egy elfelejtett zugában volt, s e zugnak nem is volt történelme... Az emberek dolgoztak, énekeltek és táncoltak, — más semmit sem csináltak; nem is volt hát semmi, amit a történelemírónak érdemes leírni volna feljegyeznie. Az egész városkában még egy napfár sem volt, s nem is tudom, volt-e valakinek órája?...

Egyszer aztán egy lángelme született a kis városkában, vagy amint héberül mondanák, egy „Gaon”, olyan ember, akinek több esze és szíve volt, mint az összes többieknek együttvéve.

S amint ez felnőtt, alapjában átépítette a városka egész életét. Látta, hogy az emberek a krumplit kézzel vájják ki a földből s feltalálta az ásót... a régi faekére ekevasat szerelt... új módszereket eszelt ki a gyermekek oktatására... új ételeket talált ki, sőt a táncokat is megreformálta... A költészetbe bevezette a rimet, a zenébe a refrain-t... Szóval mindent megjavított, kifinomított és szebbé és könnyebbé tette az életet. Hiszen éppen ezért volt zseni!

És amidőn, mint mindenki más, ő is meghalt, a hálás városka emléket akart neki emelni a város közepén, örök megemlékezésül. Hogy

lyázat érkezett. Képzeld, hogy mennyi zsidóság. Mennyi izetlenség egy-egy riportba öszszesufolva. Végül egy ilyen „színes” riport megnyerte tetszését. Arról szólt a kis írás, hogy egy kidobott zsidó újságíró elment egy cirkuszhoz fékezni. Aki a Thalia rozoga kordélyának fékjét kezeli, miután elkergették — szerinte joggal — az íróasztal mellől. Ez kitűnő! — mondá Goebbels és felnyitották a borítékot, amelyből kihullott a pályázó neve: Horst Cessel. Sokatmondó név. Szimpatikus a mai német uralkodó körök előtt. De Horst Cessel csak álnév volt. Az igazi író Prágából jelentkezett. És bámulja a világ. E név mögött egy Léwy nevű emigráns újságíró rejtőzködik. Ő nyerte a 3000 márkát — a legjobb riportért. Leközölte az összes csehországi lapban, hogyan vezette orránál fogva a német sajtó-hatalmasságot. És végül arra kérte a mindenható propaganda-minisztert, hogy a pénzt mielőbb küldje el Prágába — mert zsidó menekülteket támogató egyesület céljaira akarja adományozni.

Hiába no: Goebbels ur blamáta magát, — Léwy ur jóvólából.

A lengyel zsidóság tudja mit csinál

Köz tudomásu, hogy Lengyelország a legtöbb zsidót mondhatja magáénak az egész európai kontinensen. Abban a pillanatban amikor Hitler átvette az uralmat Németországban, a lengyel zsidóság minden szervezés nélkül egyhangulag, úgy döntött, hogy bojkottálja a német ipart és kereskedelmet és megszakit vele minden összeköttelést. Ezt következetesen keresztül is vitték. Csak most jutottak hozzá, hogy egy Hitler-ellenes bizottságot hívjanak egybe. A bizottság már össze is ült Varsóban, és igen fontos határozatokat hozott. Először is felszólította a lengyel zsidó közvéleményt, hogy a bojkottot következetesen továbbra is folytassa, mert a német zsidók elleni jogfosztás ellen leghatásosabb, ha a külföldi zsidóság erélyesen összefog és bojkottálja a német árukat. Elhatározta azonkívül a Hitler elleni bojkott komitét, hogy felkéri a lengyel zsidóságot, hogy egy alapot gyűjtsön, önkéntes megadóztatás révén, hogy abból fenntartható legyen a bojkott akció-alap. Az Egyesült Államokban már régóta fennáll egy ilyen anti-hitlerista szervezeti-departament, amely nagy sikerrel működik és szintén gyűjtött egy megfelelő alapot, egy egyszerű önmegadóztatással. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezzük,

hogy Romániában, a regát, Bukovina és Besarabia épen oly lelkesen összetart és anti-hitlerista, a bojkottnak törhetetlen híve, mint az amerikai, az angol és lengyel zsidóság. Sőt Erdély nem vallásos zsidósága is híve a bojkottnak és kitart mellette. Csak Észak-Erdély zsidói, (Sighet, Satu-mare, Carei, Oradea, Ciuj, Tg. Mures stb.) ez a terület még mindég érintkezik Reichsdeutsch kereskedőkkel és gyárosokkal. Kérdezzük meddig még? Meddig még?!...

Tíne minte...

fordításban így hangzik: véd emlékeztedbe. Fentebbi bojkott-cikkünkkel kapcsolatban, nehogy valaki a jól emészelt ebéd utáni hangulatban, vagy a jó meleg szobában, papuccsal a lábán azt higgye, hogy csak a zsidó sajtónak „színes” cikkek utáni hajszája iratja velünk, a bojkott-melletti cikkeinket, röviden, néhány sorban megírjuk, hogy mi minden történik még ma is Hitlerországban.

Csak rövidke példák, ugynevezett „hírek” rovatába valók, de mert jellemzőek, tíne minte címen regisztráljuk.

Például: A „Frankfurter Zeitung” amely a német zsidóság lapja volt, naponta rendkívül sok állás-keresés és alkalmazottkeresés ügyében ír. Valamennyihez odabiggyesztik: „nur für Arier, vagy „nur arische Herren in Frage kommen.” Tehát zsidó nem is pályázhat állásokra. És nehogy azt higgyük, hogy ezek nem zsidó vállalkozások. Hiszen éppen ez a szomorú benne, hogy valamennyi zsidó kézben van, de oly gyávák és annyira terrorizáltak, hogy nem mernek felvenni zsidót. Mit tegyen a zsidó alkalmazott? Éhen haljon?

Például: A Rotschildok által alapított frankfurti muzemnek más nevet adtak. Eltagadják, hogy évtizedeken át hallatlan vagyont költöttek a Rotschildok erre a nagyszabású könyvtárra. Aminthogy a Rotschild-Allée-t Karolingen-Allée-ra keresztelték.

Például: A Salamander RT. nagy németországi cipőgyár nyíltan hirdeti az újságokban, hogy sikerült a részvénytöbbséget árja-kezeknek megszerezni, a zsidó alkalmazottak leépítése folyamatban van és rövidesen nem lesz egyetlen zsidó sem, ebben a nagy vállalatban.

Vagy például: Doktor Hanstein Berlin-Wilmersdorfbán, a siphilis betegség világszerte ismert nagy terapikusa a múlt évben

SA legények által le lett tartóztatva. Majd videsen elengedték. Múlt év november 12-éből elfoglalási parancsot adtak ki erre. Erre a nagy tudós megmérgezte magát.

Ugyancsak a fogászat világhírű tudós Moral, aki a rostoki egyetem professzora volt, aki a világ számos nagy egyetemén tartott még a múlt évben is nagyszerű előadásokat ki lett dobva az egyetemről. Moral professzor agyonlőtte magát.

Más: Az igazságügyminisztérium jó szaklapja közli, hogy S. Cohn és Ernst Coblentz textilgyárosok, azzal lettek gyanúsítottak, hogy külföldön nagyobb vagyoniállaguk van, amelyről a német hatóságok nem tudtak. Ezért mindkettőt internálták és gyáraikat a Bismarck mai Textilbörze vezetőjének dr. Cramernak adták át — továbbvezetés végett. Tehát egyszerűen elkommunizálták, a barna kommunizmus nevében.

Más: A saarbrückeni „Freiheit” közl. Wesselingben, (Bonn mellett) meghalt január 19-én egy Mózes nevű marhakereskedő. A nő-többgyermekes családapa négy hónapig feküdt élet és halál között. A halálát az okozta, hogy múlt év szeptemberében a kölni nagyvágóhid néhány S. A. alkalmazottja a vágóhid mögé vitte és ott „kezelték” a szerencsétlen. Orrcsontját eltörték, arcán csizmasarkok nyomai, mellkasát és oldarbordáit betörték. A szerencsétlen most négy hónapi kimondhatatlan szenvedés után — elhunyt. Gyilkosai vígan élnek tovább. A hatóság újjtát sem mozdítja, hogy gyilkosai elnyerjék büntetésüket. Milyen büntetést? Kiténtelést fognak kapni!

Folytassuk még? Ezernyi ilyen hírt tudnánk még közölni. De minek? Nem akarunk régényt kiadni...

— Dr Tarrasch meghalt. A sakk világhírű nagymestere, dr Siegfried Tarrasch meghalt. Aki visszaemlékeznek az elmúlt évtizedek nagy sakk tornáira, emlékeznek erre a névre, amely valaha sakkozás művészetével szoros kapcsolatban volt, Tarrasch dr Németországot képviselte számos nemzetközi tornán és a világ legjobb sakkozójának címét többször megnyerte. Így Breslauban 1889-ben, Manchesterben 1890-ben, Drezdában 1892-ben, Lipszében 1894-ben, Wienben 1898-ban, Monte-Carlóban 1903-ban és Ostendében 1907-ben. Tarrasch évekkel ezelőtt elhagyta zsidóságát, de élete alkonyán látania kellett, hogy ennek dacára megalázásban volt része a német rezsim részéről. Amint külföldi zsidó lapok írják halála előtt visszatért zsidóságához.

későbbi nemzedékek is tudják, milyen lángész létezett itt egykor; hogy az áldott állapotú asszonyok rácsodáljanak és ugyanilyen zseniket hozzanak a világra. Hogy szülők és tanítók ujjal mutathassanak rá és gyermekeiknek és tanítványaiknak azt mondassák: „Ha ti is ilyen zsenik lesztek, mint ő volt, nektek is ilyen emlékoszlopot fognak emelni!”

Tekintélyes nagyságúra tervezték az emlékművet, hogy mindenki láthassa.

És aztán fölépítették... Az éneklést és táncolást egy időre beszüntették és minden este, munka után az emlékművön dolgoztak...

És egy idő után ott állt a büszke oszlop; csucsával a csillagokba nyúlt, lenn a földön pedig igen sok helyet foglalt...

S midőn végre elkészültek az emlékművel és a táncolást és éneklést régi szokás szerint a munka után újra be akarták vezetni, észre vették, hogy már nincs annyi hely, mint azelőtt és már csak az emlékmű körül lehet táncolni és énekelni. Az öregek pedig a maguk részéről azt vették észre, hogy az emlékmű körül nem lehet üldögdélni, mert az oszlop árnyékot vet az egész városra... az oszlop köztalpán való ülés pedig nagyon hideg volt öreg csontjaiknak...

S mégis mindnyájan büszkének voltak az emlékműre; s nemcsak arra magára, hanem az esztendőknél tartó munkára is, amit belefektettek. S ha az asszonyok nem is hozták zseniket a világra, s ha a beszédek, melyeket szülők és tanítók az emlék előtt gyermekeikhez és tanítványaikhoz intéztek, nem is érleltek azok között lángelméket, mégis új és új emlékműveket állítottak fel...

Kezdetben ez lassu tempóban történt. Az új emlékművek sokkal kisebbek, sőt egész ki-

csinyek is voltak, de mindnyájan ott állottak a tér közepén.

Idővel aztán ez valóságos betegséggé fajult, valóságos emlékmű-járvánnyá... Ha valaki új krumplihámozási módot talált ki, ha valaki embertársának valami szívességet tett, ha valaki egy szegénynek tekintélyes alamizsnát adott, vagy megmentett valami ócska árut egy tűzvészből, esetleg bittal agyonütött egy kigyót, rögtön megkapta az emlékoszlopot...

Gazdagabb emberek végrendeletükben vagy gyonuk egy részét emlékoszlop építésére adták. Olyanok pedig, akiknek örökösöikhez nem volt bizalmuk, még életükben állítottak maguknak emlékoszlopot... Kevésbé jómóduak eladták a célból házaikat, zálogba tették ágyaikat... Pénzt szedtek össze, hogy a szegény rokonnak emlékművet állítsanak... S végre odajutottak, hogy mindenki megkapja a maga emlékművét. Szegény emberek pedig, akiknek nem voltak jómódu rokonaik, közkölségen kapták meg emlékoszlopukat...

Nem volt már fű, nem volt már virág, elmult az éneklés s nem volt többé tánc, — csak emlékművek voltak...

S az emberek többet gondoltak a halálra és az emlékművekre, mint az életre... Mindenki olyanok látszott, mintha már meghalt volna s már életében igyekezett olyan merevnek és komolynak mutatkozni, mint majd az emlékmű lesz, halála után.

S a meredt testben a lelkek is kővé meredtek...

Most aztán már nemcsak hely nem volt többé énekre és táncra, — kedvük sem volt többé hozzá... Hiszen mindenki csak azért élt, hogy halála után emlékoszlopot kapjon...

S végül a város csupa emlékekkel volt telve, úgy kövekből valókkal, mint élőkkal, kilenc olyanok voltak, mintha kőből faragták volna őket. S az egyiket a másiktól egyáltalán nem lehetett többé megkülönböztetni!

Az életkedv azonban még egy megkövesedett ember szívében is ott rejtőzik. A szabad élet, szabad tánc és éneklés utáni vágy egyre erősebbé válik...

Mindnyájan vágyódtak a régi idők után, midőn a fűvel dusan benőtt tér a napsugarakban fűdött, midőn a fiatalok a téren énekeltek és táncoltak és az öregek, a házak előtt a gyep padokon üldögdélve, saját ifjúságukra gondoltak vissza...

S a vágyakozás nőttön nőtt, míg végre az emberek a következő kivezető utra bukkantak:

Összeszedték az élet és az öröm minden szikráját, amit az egész év folyamán itt ott még felcsillámlott és az egészet egyetlen napra tették át. E napon aztán az élő emlékkövek ledobták magról fessségüket és merevségüket és megpróbálták élni és szeretni, énekelni és táncolni...

Ez a nap volt Purim! S minden ünnepeket eltörölték már, de a Purimot most is megtartják!

De azért nem mindenkinek sikerült a dolga! Némelyek annyira ügyetlenül, oly természetellenesen viselkedtek, hogy a többiek, midőn őket látták, majd szétpukkadtak a nevetéstől; ezeknek aztán valóban vig purim-juk volt...

Akartok nevetni, testvérek? Nézzetek a tükörbe: nézzétek jól meg, milyenek vagytok s hogy milyennek látszátok a purimotok és — repedjétek meg a kacagástól.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Adar 15, március 2.

Szombat: Adar 16, március 3.

Heti szidra: כ"ח תש"א

Heti háftóra: י"ד ימים רביים

Szombat kezdete:

üzenet bezárás 5.45

gyertyagyújtás 5.55

Istentisztelet kezdete 6.05

Szombat befejezése 7.05

— **Csendélet a chuszi hitközségben.** Chusztól a napokban szerkesztőségünknek egy röpiratot kézbesített a posta, amelyben „Ne jöjjön idegen az örökünkbe!” címen élesen támadják Teitelbaum Joel carei főrabbit. A röpirat, amelynek héber szövege a „Chuszt igazságos jámborai” vannak aláírva, a carei főrabbit rabbiszékhalmozónak, anyagiasságnak és érdekembernek nevezik, aki szerintük, pokoli örömet érez a hitközségek békéjének felbomlásában. Ugyancsak ezen röpirat támadja Brach kosicei főrabbit is azért, mert a carei főrabbi pártját támogatja, amely a chuszi orth. hitközségből való kilépéssel és neolog hitközség létesítésével fenyegetőzik arra az esetre, ha nem a carei főrabbit választanák meg a chuszi hitközség főrabbiának. — Eltekintve, hogy a jelen idők nem alkalmasak arra, hogy ilyen és hasonló támadással és széthúzással gyengítsük erőnket, fájdalmas egyidejűleg, hogy így és ilyen tónusban kell ma a hitközségi tagoknak egymással szembenállniok szent Tóránk nagyobb „dicsőségére”...

— **Zsidó-mohamedán közeli Marokkóban.** Tanger, Rabatban (Francia-Marokkó) röviddel ezelőtt indult meg a régi zsidó negyed újjáépítésének munkálatai. A zsidó hitközség által rendezett ünnepségen megjelentek a francia hatóságok képviselői és mohamedán előkelőségek is Si-Abdu Rachman pasa vezetésével. Az uccai processzió alkalmával a zsidó hitközség elnöke mellett mentek a francia katonai személyiségek és a mohamedán polgármester is. Rabatban az utóbbi évek során több ízben történt összeütközés a mohamedán és zsidó lakosság között. Legutóbb az elmúlt év májusában voltak nagyvadású antiszemita demonstrációk. Több mint 100 letartóztatás történt a tüntetések során. — Az 1932-ben kiadott hivatalos statisztikák szerint a francia Marokkóban 107.613 ra rug a zsidók száma. E statisztikai jelentés azonban csak a benszült zsidók számáról ad kimutatást, de a külföldi és francia zsidók ebben nem foglaltak benne, noha ezeknek számát is 5-6000 re becsülik. A tengeri és spanyol-marokkói nemzetközi zónákon ugyancsak 20.000 zsidó lélek él. Az egész Marokkó zsidó lakosságát eszerint 150.000 lélekre becsülik. Rabatban, amely a szultán és a francia adminisztráció székhelye és 14.000 lakossal rendelkezik, egyedül 5000 zsidó lélek él.

— **A szerencsétlenül járt zsidó sztratoszféra repülő hozzátartozói életfogytiglani nyugdíjat kapnak.** Egy moszkvai jelentés szerint a „szovnarkom” elhatározta, hogy a szerencsétlenül járt sztratoszféra-repülők hozzátartozóinak életfogytiglani díjat ad. Ilya Ussischkin, a zsidó sztratoszférarepülő atyja és nővére összesen 500 rubel havi nyugdíjat kapnak és pedig 300 rubelt az atyja és 200 rubelt a nővére, aki a moszkvai mezőgazdasági intézetben végzi tanulmányait.

— **A lochnessi szörny és a „Cion bölcsei” jegyzőkönyv.** Basel. A baseli „Nationalzeitung” egyik legutóbbi vezércikkében igen érdekes párhuzamot von a lochnessi szörny és a „Cion bölcsei” jegyzőkönyv között. Noha kétségtelen tudományos tény — írja a lap, hogy történelem előtti állatok, amelyenről Loch Nessben is regéltek, már nem léteznek, mégis millió és millió ember hitt a lochnessi szörny létezésében. Ugyanez áll a hírhedt Cion bölcsei jegyzőkönyvről is, amely bár köztudomású hogy közönséges hamisítvány, mégis százezres tömegeket lehet vele fanatizálni és félrevezetni. A cion bölcsei még ma is erőteljes fegyver az antiszemita agitáció kezében, amelyek lelkiismeretlenül használnak fel a tömegek tudatlanságára és hiszékenységére számítva. A zsidók elleni harc — jegyzi meg a lap — a középkor óta nem változott. Számátlan ízben üzték ki a zsidókat otthonukból és rendeztek közöttük pogromokat, mégis egy természetfölötti erő megtartotta őket évezredekken keresztül, míg más népek örökre eltűntek a történelem színpadáról.

— **Házasság.** Libermann Irénke Carei és Epstein Menyhért Satumare febr. 27-én tartották egybekelési ünnepélyüket Careiben.

— **Oroszországban nincs zsidókérdés?** Moszkva. — Az oroszországi jiddis sajtó élénken kommentálja az Agudasz Jisraelbe tömörült ortodox zsidóság memorandumát, melyet Roosevelt elnökhöz intéztek, hogy interveniáljon az Oroszországban üldözött és szenvedő vallásos zsidóság érdekében. Ebből az alkalomból az oroszországi hivatalos zsidó sajtó egyszerűen megállapítja, hogy a Szovjetben nincs is zsidókérdés. A jiddis lapok szerint főlegesen gyűjtéseket rendezni külföldön az Oroszországban szenvedő zsidók számára, mert a zsidó lakosság csaknem teljes egészében beilleszkedett a munkafrontba. A külföldről bejövő dollárok azoknak a kis csoportjait segíti, akik már nem tudnak dolgozni, a zsidók nagy tömegei azonban el vannak látva. 200.000 zsidó él a mezőgazdaságban, 300.000 zsidó a nehéz és könnyű iparban dolgozik, 200.000 család kézművességből él és rengeteg zsidó helyezkedett el mint alkalmasított. A deklasszáltak száma a minimumra redukálódott. Csak azokról van szó, akik nyakasan kifarannak a magánkereskedelemből és a szellemi pályák mellett. A vallási funkcionáriusokat sem akadályozza senki a megélhetésben, ha legális hitközségek alkalmazottjai. A lapok tiltakoznak az ellen is, amit külföldön a birodalmi zsidó telepítésről terjesztenek, hogy ott éhhalál környékezi a telepeket. Azt írják, hogy ott a jövőző zsidóország készül.

Ezt írják a hivatalos „Zsidó Szekció” lapjai. Elfelejtik azonban, hogy más hírforrások is léteznek Oroszországban és ezek egészen más mondanak, mint a hivatalos sajtó.

— **Figyelem!** A bucuresti-i elismert Groszman-féle kóser vendéglő volt tulajdonosa Constanjában, Str. Traian 15 alatt kóser vendéglőt nyitott.

— **Vérvád legenda Bulgáriában.** Szófia. Bucu Lewy wassilowtzi zsidó kereskedőhöz éjnek idején behatolt slajiska falu alpolgármestere 4 csendőr és két paraszt kíséretében és házkutatást tartottak a gyanúlan zsidó kereskedőnél. Kiderült, hogy 2 falubeli kisleányt keresnek, akik tegnap eljöttek Lewy zsidó kereskedőhöz vásárolni és azóta nem mentek haza. A csendőrök és a parasztok azt állították, hogy a zsidó kereskedő eldugta a két keresztény kisleányt, hogy husvétra a vértüket felhasználja. Röviddel ezután kiderült, hogy a kisleányok éjnek idején létek haza és odahaza jó egészségben aludtak. Ezen a vidéken egyébként is állandóan megismétlődnek a vérvád izgatások lelkiismeretlen antiszemita agitátorok részéről. A bulgáriai zsidó hitközség szervezete a kormánytól is interveniált, hogy veszen véget ezen vidékeken a lakosság nyugalmát zavaró vérvád izgatásoknak. A zsidó hitközségek reprezentánsai vizsgálatot követelnek a vérvád ügyekben és kéri, hogy az egyház és a kormány közös erővel világosítsák fel a lakosságot a vérvádmese tarthatatlanságáról. A hitközségek kéri, hogy a szent szinódus által 1897 március elsején történt kinyilatkoztatást a vérvád legenda alaptalanságáról, hozzá ismét nyilvánosságra és minél szélesebb körben terjesszék.

— **New-York polgármestere a német bojkott mellett.** Newyork — La Guardia, Newyork polgármestere az amerikai Pro Palesztina szövetség által Mr. Charles Russel tiszteletére rendezett banketten, kijelentette, hogy a német áruk ellen vezetett gazdasági bojkottot fokozott mértékben folytatni kell, hogy a bár bár eszközökkel kormányzó nácsi rezsimet ezen legsebezhetőbb pontján támadják meg. Az állandóan megismétlődő tiltakozásokkal és a szisztematikusan keresztülvitt gazdasági bojkottal — mondotta La Guardia polgármester — meg akarjuk győzni a német népet arról, hogy mindaddig, míg a Hitler kormányt türi, nem számít hat a világ kulturnépeinek barátságára. La Guardia polgár estere beszéde során kiért a palesztinai helyzetre. Kijelentette, hogy a történelem parancsa ma, hogy Palesztina kapui szélesre nyiljanak a zsidó bevándorlók előtt, de az összes országoknak elő kell segíteni a német menekültek zavartalan elhelyezkedését.

Vásárolja husvétra a prima minőségű

כשר של פסח

CITY-kakaót

az oradeai rabbinátus felügyelete alatt gyártva. — Kapható minden jobb fűszerüzletben, amely husvéti cikkek árusításával foglalkozik.

Terjeszthetik a fasizmus Angliában

London. A napokban alakult meg Londonban a harmadik angol fasiszta párt, az „United British Party”, amely már a politikai élet küzdőterére is kilépett. Az új párt vezetője Cecil Serocold Skeels, aki a cambridgei pótválasztáson képviselőnek jelöltette magát. A párt programja nem viseltetik ellenségeskedéssel egyetlen felekezettel szemben sem, de közismert tény, hogy Skeel véresszájú antiszemita, aki csak röviddel ezelőtt írt egy támadó cikket a nürnbergi Sürmerben Sir Oswald Mosley, a másik angol fasiszta párt vezetője ellen. Skeels azt írja cikkében, hogy Mosley csak eszköz a zsidók kezében és egy zsidók által megfizetett sarlatán. Az új pártvezér azt is szemérettel veli fasiszta vezér-kollégájának, hogy zsidó nőt veit el feleségül, mialatt ő Julius Streicher barátjával népgyűléseken mutatott rá a zsidó veszedelemre. Érdekes, hogy Skeel eddig az Imperial Fasiszták oldalán állt és csak most alakította meg új pártját, nyilván azért, hogy szintén „Führer” legyen. Az angol fasiszták legteljesebb támogatója Lord Rothermere, az angol lapkirály, akinek lapjai állandóan dicsőímszokat zengenek Hitleréről. Skeels legutóbb a sajtónak adott nyilatkozata során kijelentette, hogy Angliában ő nem ellensége a zsidóknak, mert itt merőben mások a viszonyok, mint Németországban. Angliában ugyanis szefard zsidóság él, akik értékesebb elemet alkotnak, mint a németországi áskénáz zsidóság.

FERRUM

vaskereskedelmi
részvénytársaság

ORADEA, Piața Mihai Viteazul 4/a
Telefon: 9-73.

Legolcsóbb bevásárlási forrás:
Vasárunkban, zománcozott lemez-
edény. Háztartási cikkek. Vizve-
zeték-felszerelések.

Kérjen árjegyzéket!

Megnyílt

a Bulv. Regele Ferdinand 4. szám alatt a „Dacia” meneltjegyroda volt helyiségében

STERN S. ENDRE

festék, lakt, továbbá. sajtógyártmányu
kefék, meszelők, ecsetek, valamint
háztartási cikkek

fiók üzlete
szolid, olcsó árak!

Főüzlet: Strada Nicolae Jorga 10.
Telefon: 378.

Utazók! Vidékiek!

Ugy étkezhet, mint otthon a

BERKOVITSNÉ

orth. kóser vendéglőben, Oradea N. Jorga-u. 19.
Utazóknak 10% kedvezmény

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinok,
külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövművészeti iskola

Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A vallás és nemzet egysége a Zsidó országépítésben

Irta: Dr. Löbl Max (Bratislava)
a Revizionista Unio elnöke.

A cionista revizionista unio (Brith Hacohar), a hílhü cionisták táborához mindinkább közeledik. Ha az egyes cionista frakciók világszemléletét közlő vizsgálat tárgyává tesszük, úgy megértjük ezt a közeledést.

A Mizrahi főelve a tórahűség és igyekezete oda irányul, hogy Palesztina felépítésében a vallás előírásai figyelembe véessenek. Minden ami a vallás ellen szól, a felépítés munkájában mellőzendő.

A revizionista unio ezzel szemben az országépítésben a zsidó nemzeti szellemet tartja döntőnek. A zsidó nemzetiség képezi a nemzeti cionizmus azon tengelyét, mely körül a felépítés munkája igazodik.

Kétséget nem szenvedhet, hogy a zsidó nemzetiség főkritériuma a zsidó vallása. A zsidóságnál, mint a többi keleti népnél a nemzet egysége egybe esik a vallás egységével. Csak egy pillantás rég letűnt multunkra azonnal megtanít, hogy a vallás legrégebb időnktől kezdve fejlődésünk főirányítója. Vallási előírásaink, a történelmi mult nemzeti szellemének árnyékában nyertek örök kifejezést.

Mózes, Izrael legnagyobb történelmi alakja, nemcsak népünk felszabadítója, hanem vallási herosza. Ezra nemcsak a második állam alapkövének letéteményese, hanem a zsidó vallás örök parancsainak megőrzője.

Ezért természetes, hogy a mai zsidóság nemzeti előharcosai a vallási tradíciók megőrzésével kéz kézben haladnak. A nemzeti zsidó már azért, hogy a zsidóság nemzeti voltára apellál, kénytelen a vallás előtt meghajolni és annak előírásait akceptálni. Ha ezt nem tenné, akkor megszűnne a nemzeti multtal való kötöttsége és zsidó nemzetisége.

Ép úgy a vallási tradíció alapján álló mizrachista jogosultságát kényszerülten a nemzeti eszme kidomborításával biztosítja. A zsidó vallás a zsidó nemzetiség fogalmával fővonalaiban azonos. Az eltérések csak a kivétel keretén belül keletkeznek és ezen eltérések adják meg a mizrahi és a cohari cionizmus önállóságát.

A mizrachista a betű, az előírás, a vallási tradíció híve és fejlődést csak evolúció alapján ismer. — Nála a vallás a nemzet fentartója és azért abból nem enged. — Ezer éves könyveire támaszkodva higgadt, meggondolt és megfontolt.

A coharista a nemzeti revolúció hirdetője és a történelmi tradíció híve. Áttöri az ezer éves békjót és erejének tudatában a jövőt nemcsak lefektetni, hanem átélteni is óhajtja. Innen ered a revizionizmus türelmetlensége és revolúciós jellege. A zsidó nemzeti eszme fiatal még és ezért heves.

E két áramlattal szemben áll a modern szocializmus gondolata, amely az emberiség felszavával küzdve, az egyéniséget háttérbe szorítja. A szocializmus egyetemes és nemzetet és vallást nem ismer. Ezért minden tradíció ellensége, mert a muliban való gyökerezésben látja az egyenlőtlenség valódi kulforrását. Ezért harcol mindazzal, ami nemzeti, ami idők folyama alatt keletkezett és mindazzal, ami vallási, a lélek hatalmán alapuló.

A mizrachizmus a vallási hagyomány őrzője, a nemzeti (cohari, reviziós) cionizmus a történelmi tradícióért harcol, a szocialista cionizmus minden tradíció ellensége. Mivel a zsidóságnál a vallási és történelmi hagyomány egybeforott, természetes, ha a vallási és nemzeti cionizmus rokon hagyomány által áthálva és előre halva együttesen harcol a szocialista cionizmus ellen, amelynek minden tradíció csak felesleges teher és amely a zsidóság történetét előlől akarja kezdeni.

Ezen küzdelem az összemérés küzdelmének lekicsinyített képe. Nem lennénk vérből és húsból való emberek, ha ideális egységben élnénk, mert ez mozdulatlanságot és halált jelentene. Viszont vezető embereinken muli,

hogy a harc ne fajuljon el és nem, mint szonim, ellenség, hanem mint mitnagdim, ellenfél álljunk egymással szemben.

Szerintünk a harc vége nem lehet kétes. Ha igaz, hogy Zsidóországunk hajdani fényében újból életre kél, ezt csupán a nemzeti és vallási eszme karöltve vezetheti diadalra.

Mi hisszük, hogy álmunkat és államunkat még napjainkban megéltük és ezen eszme szolgálatában akarunk karöltve a mizrachizmussal dolgozni.

Harc a szlovenszkói érettségizett rabbik ellen

Bratislavából jelentik: Szlovenszkói orthodox körökben egyre erősödik az a mozgalom, mely el akarja zárni az érettségizett rabbikat annak lehetőségétől, hogy orthodox rabbik lehessenek. Tekintve ugyanis, hogy a kongrua törvény a magasabb képzettséggel bíró rabbiknak nagyobb szubvenciót biztosít, a fiatalabb generáció, kik rabbi pályára készülnek, rávetették magukat a tanulásra és nyíltan látogatják a gimnáziumokat. Minthogy a felesleges profán tantárgyaknak tanulmányozása ellentétben áll az orthodox elvekkel, ezenkívül pedig rombolást vihet véghez orthodox zsidó körökben, erős ellenmozgalom alakult ki, mellyel legközelebb már az Orthodox Iroda is foglalkozni fog. Némely orthodox körök, vagyis a már állásban lévő rabbik, azt követelik, hogy olyan személyeknek, kik érettségi birtokában vannak, tilos legyen rabbiképesítést adni, viszont azoktól a rabbiktól, kik utólag gimnáziumi vizsgákat tettek, vonják meg a képesítést. Az érettségizett rabbik viszont, nem látják mást ebben a megmozdulásban, mint irigykedést a nagyobb szubvencióra s ezért elvannak tökélyre felvenni a harcot a konzervatívabb rabbik ellen.

A szaloniki-i zsidó kikötőmunkások csak a szombati munkaszünet megtartása esetén kaphatnak földet a K. K. L.-től

Szaloniki. — Röviddel ezelőtt adtunk hírt arról, hogy a Szalonikiból Haifába vándorolt 200 zsidó kikötőmunkás igen kedvező körülmények között helyezkedett el a palesztinai kikötőkben. A legújabb jelentések arról számolnak be, hogy ujjabb 500 szaloniki-i zsidó kikötőmunkás kitelepítését vetik tervbe és a palesztinai kormányval folytatott tárgyalások értelmében a certifikátokat már a görögországi cionista szervezet rendelkezésére is bocsátották. A Haifában telepedett zsidó kikötőmunkások ügyében egybként újabb fordulat állott be. A palesztinai kormányval és a kikötő ársaságokkal megkötött szerződések értelmében ugyanis a zsidó munkások nem kötik magukat meghatározott munkaszüneti napokhoz, hanem azt a vállalójuk saját belátása szerint adja meg számukra. Szombati munkaszünetről tehát eszerint szó sem lehet. A Mizrahi szervezet ösz költetésbe lépett ugyan a palesztinai kormányval, hogy a szerződés ezen pontját töröljék, az eddigi intervenciók azonban eredménytelenek maradtak.

A szaloniki-i kikötőmunkások az utóbbi napokban azonban azzal a kéréssel fordultak a K. K. L. direktóriumához, hogy bocsáson rendelkezésükre egy nagyobb földterületet, hogy azon állandó otthont teremhessenek maguknak és telepítési munkát végezhesse. A K. K. L. alapszabályai értelmében, amelyet röviddel ezelőtt a Mizrahi akciójára formuláltak meg, azonban csak azok kaphatnak földet, akik tiszteletben tartják a szombati munkaszünetet és annak megtartását garantálják. A szaloniki-i kikötőmunkások ügyével ezidőszerint külön bizottság foglalkozik, amelynek tagjai Ussischkin, Rav Berlin és Hermann Struck festőművész. A bizottság a kényes kérdésben úgy döntött, hogy megbizák a telavivi főrabbit, aki korábban szaloniki-i főrabbi volt és jól ismeri a zsidó kikötőmunkásokat, hogy vizsgálja be a munkások ügyét és terjessze elő azokat, akik nem szegik meg a szombati munkaszünetet, hogy kiutalhasanak számukra K. K. L. földet.

NEUMANN M. Piața Regina Maria

férfi-, fiu- és leányka ruhái

a legolcsóbbak és legjobbak!

Külön mérték utáni osztály!

Gondoskodjék öreg napjairól és időelőtti munkaképtelenség esetére!

Ezt könnyen megteheti, ha jövedelméhez mért havi fizetések ellenében

Járadékkal kapcsolatos

NYUGDIJBIZTOSÍTÁST

köl nálunk.

KÜLÖNLEGES ELŐNYÖK:

1. Orvosi vizsgálat nem szükséges, csupán 2 évi várakozási idő.
2. Baleset által okozott rokkantság esetén várakozási idő sincsen.
3. Kényelmes fizetések havi díjrészletekben.
4. Vészhelyzet biztosítási éveket kedvező feltételekkel.
5. Megtámadhatatlan a biztosítás egy évi fennállás után.
6. Nem vész el a pénz akkor sem, ha csak egy évi díjat fizett.
7. Megszakíthatja és újból felveheti a díjfizetést (pl. rossz üzletmenetnél és állástalanság esetén, stb)
8. Visszavásárolható vagy kölcsönrel terhelhető kedvező feltételekkel 3 évi díj fizetése után.
9. Tökésítés kedvező feltételekkel.

Minél előbb kezd meg, annál jobban értékesíteli megtakarított pénzét!

Felvilágosítást és díjszámítást költségmentesen nyújtunk.

PHÖNIX Életbiztosító Társaság

Központi székhelye: WIEN

Erdélyi igazgatóság Cluj, Str. N. Iorga 16. Telefonszám 11-48

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 jan. 16-án, Alapszabályok közzölve Mon. Of. 45-1929. Bejegyezve az Ilfovi törvényszéknél a cégjegyzékbe 1929 január 21-én 6. sz. alatt

Háztartásában csakis a jó minőségű

„ROTHBART” felírásu כשר SZAPPANT használja!

Postai szétküldés!

Az oradeai orth. rabbínatus felügyelete alatt.

Gyártja: ROTHBART ADOLF EDE & Fia szappangyára, Oradea

Palesztinai hírek

A „Palestine Gazette“, a kormány hivatalos lapja a közeli, amely 63 zsidó orvos nevét tartalmazza, akik praktikus folytatása céljából jöttek Palesztinába. Az újonnan érkezett orvosok, akik közül 6 nő is van, majdnem mind Németországból jöttek. A hivatalos lapnak ugyanezen száma közli azon fogorvosok listáját, akik az utóbbi időben kapják meg a praktikus engedélyt. Ezek is valószínűleg mind Németországból származnak. Az új engedélyek kiadásával a praktikus folytató orvosok száma 1424-re, a fogorvosoké 451-re emelkedett. Még február hó folyamán kibocsátanak egy listát, amely tartalmazni fogja a Palesztinában praktizáló összes orvosok, fogorvosok és gyógyszerészek neveit.

A „Palestine Gazette“-ben megjelent a High Comissioner külön rendelkezése egy bucharai zsidó család ellen kibocsátott kiutasítás visszavonása. A családfőnek, feleségének, négy fiának és három leányának továbbra is megengedik az ott tartózkodást. Ettől eltekintve folytatják a keleti zsidókkal szemben a kiutasítási eljárást Palesztinában. Most adtak ki egy kiutasítási rendeletet a 80 éves Schoschana Al Yusef és 35 esztendő, süket leánya ellen, akik rendszeresen láttaozott utlevelekkel Transjordánián keresztül Afganisztánból jöttek Palesztinába. Dacára annak, hogy a kiutasítási rendelet, illetve bátyja, Michal Al Yusef, aki évek óta Jeruzsálemben lakik, kötelezte magát hozzátartozóinak elhagyására, mégis fenntartották a kiutasítási rendelkezés érvényét azzal a megokolással, hogy nevezeték állépték az ott tartózkodási idő megengedett határát.

Kfar Jeladim alapítója, Pugatochez professzor 55 éves korában meghalt.

Dr Artur Ruppin egy előadásán bejelentette, hogy a Jewish Agency segítségével eddig 8000 menekült német zsidó telepedett le Palesztinában.

A Poale Cion szervezet kérte a kormányt, hogy léptesse életbe a fasziták és antiszemita működésük korlátozásáról szóló törvényt.

Hivatalos statisztikák szerint 1933-ban 9000 német zsidó vándorolt be Palesztinába. Az országban élő összes német zsidók száma meghaladja a 11.000-et. Ugyancsak a statisztika hivatal közli, hogy az elmúlt két évben 80.000 elnövekedett a palesztinai zsidók száma. A certifikátok egyharmadát a német zsidóknak adták ki. Márciusban 350 német zsidó gyermek fog az országba jönni. A német menekültek segélyező központi bizottság 121.000 fontot bocsátott a német kolonizáció rendelkezésére. Ebben az évben 250.000 fontot fognak a német menekültek segélyezésére fordítani.

A klal cionista világszervezet központi bizottsága határozatilag foglalt állást a revizionista peticiós mozgalom ellen.

Tel-Aviv városának ipari fejlődése 1930-ban nagy fellendülésnek indult. A város területén és szomszédságában 63 új gyárüzem létesült, 100 ezer font alapítókéval. Ebből tizenhárom fizem a textiliparra esik, 25 ezer font tökével, 20 ezer fontot 17 fémipari üzembe fektettek és ugyanennyi összeget fektettek be vegyi üzemekbe, 9 új gyárat alapítottak 12 ezer fonttal, építőanyag előállítására, 4500 fontot papír és nyomdanyelvényekbe fektettek be, 4000 fontot pedig fafeldolgozási műhelyekbe. Ezenkívül 9 új gyárat és fémipari üzemgyárat nyílt meg az elmúlt évben, 14 ezer font alapítókéval. Állag minden üzemre 1700 font alapítóké esik. 63 új gyárüzem közül 61 piacot talált termékei számára. A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint száz új gyár és műhely nyílt meg az utolsó hat hónapban Palesztina különböző centrumaiban. 35 nagy üzem építés alatt áll, rövid időn belül megkezdik működését. Biztosra veszik, hogy az új üzemekben a zsidó munkásság ezrei fognak elhelyezkedést találni.

A küszöbön álló községi tanácsválasztásokra már egész Palesztinában nagy előkészületek folynak. Jeruzsálemben fuzió jött létre az Aguda és a zsidó szervezetek között a közös választási platform érdekében. Az Aguda 2 helyet kap így a jeruzsálemi zsidó listán. Hírek szerint Albert Ábrahámsohn nevezik ki Jeruzsálem polgármesterévé, aki már 1918 óta van az angol közigazgatás szolgálatában. Ábrahámsohn 57 éves és egy kikereszelt zsidó fia, Hart Tuv kolónián, Jeruzsálem közelében született.

A jelenleg Palesztinában időző Elly S. Kedorie, ismert zsidó filantrop, saját költségére Jeruzsálemben egy leányiskolát épített. Az új iskolaépület, amelyet a Jaffa uccán építenek fel, 30.000 fontba kerül és 1500 növendék tanítására lesz alkalmas.

Az 1932-33. évben a Zsidó Nemzeti Alap (KKL) bevételé 210.344 fontot tett ki, az előző év 200.400 font bevételével szemben. Ezek a rendes bevétel, a hagyatékokon kívül, amelyek 50 százalékos emelkedést mutatnak az előző évhez viszonyítva. A K. K. L.-nek, 30 éves fennállása óta eddig 3.525.000 font bevételé volt.

Jeruzsálemben 2 német zsidó, Jakob Grünberg és Wilhelm Sand egy nagyszabású cigarettagyárat létesítettek. Német bevándorlók ezenkívül még egy alkohol, ecet és fémáru gyárat is létesítettek. Nachlath Ganimban egy cukorgyár nyílt meg, amely 70 munkást foglalkoztat. Ramath Ganiban megnyílt az első alumínium-gyár, amely már jelentékeny rendeléseket kapott Sziíriából és Egyiptomból. Mellette egy papírgyár működik. Lengyelországi zsidók Ness-Zionah közelében egy üvegfüvét létesítettek.

Tel-Awiw rohamos növekedését jellemzően világítják meg a következő számok. 1909-ben a város alapítási évében mindössze 50 ház volt Tel-Awiwban, míg az elmúlt évben ez a szám már 4472-re emelkedett. A város területe az alapítási év 109 dunámjáról 6500 dunámra emelkedett. Tel-Awiw fejlődése egyébként a következőképpen történt: 1909: 50 ház, 109 dunám, 1914: 139 ház, 1919: 200 ház, 1923: 1474 ház, 1927: 3781 ház, 1932: 4472 ház, 6500 dunám. Az üzemek és gyárak száma 1932-ben 2000-en felül voltak, amelyek 7000 munkást foglalkoztattak.

Jaffában az építkezési munkálatok 1933-ban az előző év duplájára emelkedtek. Míg 1932-ben az építkezési költségek mindössze 101.500 fontra rugtak, addig 1933-ban ez 243.600 fontra emelkedett.

Az Assefath Hanivcharim, a palesztinai zsidó ság szervezeteinek konferenciája, amelyet technikai okokból március 5-ére halasztottak, most már visszavonhatatlanul megtartja tanácskozásait.

A jeruzsálemi arabok a Kotel Hamaravit körülvevő határait ismét ki akarják szélesíteni. Az arabok miután a Kotel minden oldalán házakat építettek, amely annak idején a zsidóság tiltakozását vonta maga után, most a Szentfal közelében egy gyermek játszótér akarnak létesíteni, valamint több más szórakozóhelyet is. Kérdés, hogy a palesztinai kormány miként fogja összeegyeztetni az arab tervet a zsidó és arab szempontokat, amelyek homlokegyest ellenkeznek egymással. Igen féltő, hogy a szentfal újabb összeütközések színhelye lesz, az arab provokáció folytán, mert a zsidóság nem fogja engedni, hogy ezen legszentebb helyét játszó és szórakozóhelyekkel szentségtelenítsék meg.

— A holland kormány az antiszemitizmus ellen. Haag. A holland parlamentben a kormány képviselői egy törvényjavaslatot terjesztettek be, amely bizonyos körök államellenes és antiszemita propagandája ellen irányul. A büntetőtörvény a törvényjavaslat értelmében 2 szakaszra bővül és minden írásban, szóban, vagy képben kifejtett igazoló propagandáért, amely osztályok, felekezetek és nemzetiségek ellen irányul, 1 évig terjedő fogság, illetve 300 arany forint büntetést szabnak meg. A törvényjavaslat indoklásában kifejti, hogy az utóbbi időben bizonyos körök súlyosan sértő propagandát fejtenek ki egyes néprétegek érdekei ellen. Különösen Hollandia zsidó vallású polgárait érik a sérelmek. Európa különböző államaiban botrányos igazgatások és üldözések érik a zsidó felekezetet szabad népi és felekezeti kiállításában, amelyet a holland kormány semmi esetre sem tűrhet meg. A kormány első kötelességének tartja tehát, hogy az utóbbi időben az országban előforduló igazgatásokat megkezdődő csirájában elfojtsa és megvédje polgárait minden hasonló inzultustól. A népek elleni igazgatás egyébként is ellentétben áll a keresztényi felebaráti szeretettel. Etikailag teljesen elítélendő, megcsufolja a legfőbb hazafias tradíciókat és megzavarja a népek békés együttműködését. Más oldalról az antiszemita kilengések veszélyeztetik az ország belső rendjét. A holland kormány erélyes intézkedései a zsidó lakosság körében általános megelégedést keltenek.

— Az Emekben egy új vízfórást fedeztek fel. Jeruzsálem. Emek Jesreel keleti részében, Beth Alpha közelében egy új vízfórást bukkantak, amely óránként 220 kbm. vizet tud adni. Szakértők véleménye szerint egy erősebb pompa beállítására esetén ez a mennyiség még emelkedhet volna. Az új forrás a Gilboa-hegység mellett fekszik és a jövőbeni letelepedésekre nagy kilátásokat nyújt. A föld ezen a vidéken normális öntözés esetén igen alkalmas a déli gyümölcsök termelésére, amelyre eddig a vízhiány következtében nem nyílt alkalm. Az új vízfórástki apparátus, amely ezen forrás teljes kihasználását fogja lehetővé tenni, már a nyár folyamán teljes üzemben lesz.

— Mussolini — a zsidó államért. Róma. Mussolini, olasz miniszterelnök hivatalos lapja, az „Il Popolo d'Italia“ legutóbbi száma rendkívül érdekes cikkben foglalkozik a zsidókérdéssel, amelyet európai viszonylatban az egyik legaktuálisabb kérdésnek jelöl meg. A cikk, melynek szerzőjét illetékes olasz politikai körök Mussoliniben gyanítják, megállapítja, hogy az a mozgalom, amely Palesztinában csupán zsidó nemzeti otthonot kíván teremteni, — kétértelmű és politikailag nem bír semmi jelentőséggel. Az igazi megoldás a Zsidó Állam megteremtése volna. A cikk tulajdonképpen válasza a „Mercure de France“ hasábjain megjelent cikkre, amely a zsidókérdést palesztinai állampolgársággal, asszimilációval és egyéb hasonló eszközökkel kívánta megoldani. Mussolini lapja ezzel szemben megjegyzi, hogy jogi szempontból ezek a megoldási kísérletek, ugyan lehetnek előnyök, de a gyakorlatban nehezen valósíthatók meg.

Egyesületi hírek

A tincsi Chevre Kadisa az elmúlt héten jól sikerült halesélyi rendezést, Feldheim Sándor Chevre titkár megnyitó beszéde után Weisz Izidor hitközségi elnök üdvözölte a chevre vezetőségét, az egy évvel ezelőtt megalakult Nőegyletet és a Wízót, rámutatva a zsidó szervezetek áldásos tevékenységére. Ezután Friedmann Salmen főrabbi tartott ünnepi szónoklatot. Held Jakob felolvasása és Steiner Kató szaválata után a jól sikerült estély véget ért. A lista jövedelme a Chevre vezetősége a tincsi zsidó temetőben fekvő hősi halottak emlékművére fordítja.

A sentai Tiferesz Bachurim a napokban tartotta meg a második szijumát. A szijum ünnepélyes keretek között zajlott le. Grosz Dávid és Fischer Lipót tartottak rendkívül érdekes előadást, amelyet a hallgatóság nagy figyelemmel kísért. A Tiferesz Bachurim jelenleg 25 tagot számlál.

A nové zamky-i ortih. hitközség iskolaszéki választása az elmúlt héten a következő eredménnyel folyt le: Rendes tagok: Reichfeld Gábor, Löwy Hermann, Fleischer Rudolf, Herzka Heinrich, Siern Ignátz, Reichenthal Ferdinand és Löwy Sámuel. Pótlagok: Silbermann Mihály és Löfller Oszkár. Tiegemann József főrabbi, Kohn Rafael hitk. elnök és Reif Imre iskolaigazgató hivatalból tagjai az iskolaszéknek.

Sevljusun egy zsidó segélybizottság alakult a nélkülözhető szegény zsidók támogatására. Az elmúlt héten már 200 családot láttak el élelmiszerekkel. A bizottság élén állnak: Gutmann M., Eisenberg M., Fischhof S., Steiner N., Holländer J. és Friedmann L.

— Cionizmus és hazafiság. Róma. — A „Tevere“ olasz sajtó egy polémiát indított „Cionizmus és hazaszeretet“ címen, amely azt a problémát taglalja, hogy lehet-e valaki cionista, ha jó hazafi, vagy fordítva egy jó hazafi lehet-e cionista? Az olaszországi zsidó hitközségek szervezete egy nyilatkozatot adott a polémia kapcsán ki, amelyben leszögezi, hogy az olasz zsidóság hazafisága, egy a cionistáké, mint a nemcionistáké, kétségen felül áll. Az olasz zsidóság mely hazafias érzelmét már számtalan helyzetben és alkalomkor kifejezésre jutatta. Az azonban, hogy egyes zsidók, a zsidóságon belül lévő áramlatokkal szemben milyen állást foglalnak, semmiben sem befolyásolja nemzeti érzelmeiket. Az olasz állam szeretete és a cionista állásfoglalás között, fejezi be nyilatkozatát a hitközségek szervezete, a telteljesebb harmónia uralkodhat.

— Köszönetnyilvánítás. Özv. Meer Móráné bold. anyja halála évfordulója alkalmával 250 lelt adományozott a Zsidókórház részére, mely adományért halás köszönetét fejezi ki az Elődség.

MOZI

Teatrul Heyman Szinkör:

Péntektől: Milliós leány. Brigitte Helm legújabb filmje.

Filmpalace:

Péntek: VIII. Henrik magánélete. Charles Langh-
tonnal a címszerepben.

Az Izr. Szentegylet Chevre Kadischa Bekebelezési Bizottságától.

433/943. szám.

Hirdetmény

A bekebelezési bizottság ezton értesíti mindazon hittelstvéreit, akik a Chevre Kadischa közelébe belépni óhajtanak, hogy alapszabályaink 5. §-a értelmében már csak 2 vasárnap áll a bekebelezendő tagok rendelkezésére; amennyiben most nem jelentkeznek, egy évre lezárul a lehetőség, hogy a Chevre tagjai közé léphessenek. Tagfelvételi ülés március 4 és 11-én lesz délután 3-5 között a Szentegylet tanács-
termében (Str. M. Fuchs 2. telefon 208) A belépő urak kéretnek fent megjelölt helyen és időben tagfelvételt végeztetni. Hittelstvéri üdvözléssel: Bernát Bertalan jegyző, Leitner Lázár a bekeb. bizottság elnöke.

Szövet különlegességeink elismerten a legjobbak legolcsóbbak !!

Szolid kiszolgálás!

Havas & Grünfeld

posztó és bélésárúk
gyári lerakata

ORADEA,
Str. Avram Iancu 8.

Engross
Endetail

RÖVID HIREK

RÓMA. Az olasz király jelenlétében nyílt meg Rómában a nemzetközi vallásos művészeti kiállítás. A kiállításon 3 zsidó művész is részt vesz műveivel, amelyeket az olasz sajtó különösen nagy elismerésben részesít.

KÖLN. A kölni bíróság Herz Teodora, zsidó apólonővért 1 évi fogházra ítélte állítólagos rémhírtérjesztés miatt. A vád szerint Herz Teodora azt állította, hogy a német nemzeti forradalom számos zsidó életébe került.

MÜNCHEN. Schemm bajor kultuszminiszter engedélyezte a zsidó kultuszövetség megalakítását. A kultuszövetség által rendezett előadásokat csak zsidó lapokban lehet meghirdetni.

PÁRIS. A párisi zsidó emigrációs iroda óva inti a német menekült zsidó orvosokat, hogy Chilebe menjenek. Néhány zsidó orvos, aki Chilebe vándorolt, nem tudja praxisát kifejteni. A hatóságok 1000 dollárt kérnek a diplomák nosztrifikálásáért.

STRASSBURG. Elsasszban az utóbbi időben megisméllődtek az antiszemita zavargások. Különösen a royalista „Le Combat” fejt ki éles antiszemita agitációt.

BUDAPEST. Az elmúlt héten ismeretlen feltételek behatoltak a VIII. kerületben lévő ortodox zsinagógába és berendezését szétrombolták. A rendőrség bevezette a nyomozást.

NEW YORK. Az amerikai Mizrachista szervezet elhatározta, hogy részt vesz a zsidó világkongresszuson és azt szervezőleg is támogatja. — Az amerikai munkás-szövetség elhatározta, hogy részt vesz a március 7-én megtartandó Jewish Kongressz tanácskozásain, amely Hitler-ellenes demonstrációnak készül.

KATTOVITZ. A népszövegségi vegyes bizottsághoz újabb felszólítási petíciókat nyújtottak be, mivel a német kormány itt is élebeléptette a rituális vágatási tilalmát.

VARSÓ. A lengyel sejm egyik legutóbbi ülésén Pieracki belügyminiszter a költségvetési vita során kijelentette, hogy a kormány el fog nyomni a jövőben is minden terrort és kíméletlenül torol meg minden nemzeti, vagy faji izgalmat.

BERLIN. Dr. Joseph Jacques Németország egyik legnevesebb zsidó sebészprofesszora 69 éves korában elhunyt. — Stavenhagenben két zsidó kereskedőt védőrizetbe helyeztek, mert olcsó lellári kiadásokat rendeztek. — Az evangélikus-luteránus országos egyházi hivatal rendeletet adott ki, melynek értelmében az összes nem árja származású lelkészek nyugalomba helyezendők.

SZALONIKI. A szaloniki városi tanács Max Nordauról egy uccát nevezett el Dániel Alauf zsidó tanácsos javaslatára. 1918-ban Szaloniki leégése előtt, már volt Nordau ucca a görög városban.

DORPAT. A dorpati (Eszterország) egyetemi szenátus dr. L. Gulkowiczot nevezte ki az egyetem judaista tanszékének vezetőjévé. Gulkowicz előzőleg Lipcsében volt ennek a tanszéknek professzora. A dorpati tanszéken tanítani fogják a szemitai nyelveket, a héber és zsidó irodalmat, zsidó történelmet és vallásfilozófiát.

GENE. Dr. William Louis Martin az ismert svájci Pro-Palesztina mozgalom vezetője, a napokban elhunyt.

RABAT. A marokkói mozlamok egy képviselője memorandumot nyújtott át a rabati angol követnek, amelyben tiltakoznak Anglia jelenlegi „zionista-barát” politikája ellen. A követ megígérte, hogy a tiltakozást eljuttatja az angol kormányhoz.

PRÁGA. J. Segal Rosenbach a héber énekművész, akinek palesztinai héber dalkoncertjét az egész prágai sajtó nagy elismerésben részesítette. február 24-én a brünni rádióban tartott koncertet. Rosenbach újhéber, arab és jemenita dalokat énekel a cseh rádióba.

AMSZTERDAM. 1933 áprilisától—decemberig 5000 zsidó menekült érkezett Hollandiába Németországból. Eddig 400 000 aranykoronát adtak Hollandiában a menekültek segélyezésére. Az amsterdami segélybizottságnak még ma is 7000 aranykorona helyi kiadása van.

BÉCS. A napokban itt ülésezett a népszövegségi liga, amely a honfoglalás kérdéseivel foglalkozott és felhívta a Népszövegséget, hogy radikálisan oldja meg a honfoglalás állampolgársági kérdéseit. Az ülésen Emil Margules, csehszlovákiai delegátus képviselte a zsidóság érdekeit és rámutatott a zsidó honfoglalás tarthatatlan helyzetére.

ZÜRICH. A zürichi színház Ferdinand Bruchner „Die Rassen” című rendkívül hatásos drámáját játssza, amely egy németországi zsidó tragédiát rajzol meg és Palesztinát állítja be az egyedüli helyes megoldásnak. A zürichi német konzul ennek kapcsán megkereste a színház igazgatóságát és arra kérte, hogy a darabot ne játsszák „olcsó árak” mellett, mert ellenkező esetben a darabban fellépő németországi illetőségű színészek nem fognak az előadásokon többé felépni. Az igazgatóság teljesítette a követ kérését. A svájci sajtó azonban élesen ki fejezte a követ magatartása miatt, aki jogtalanul beavatkozott Svájc belső kultúrügyébe.

Botrányba fullt a haifai Chamisa-Assar ünnepély. Még alig multak el annak a botránynak hullámai, amelyet a Hiszladruth tagjai Haifa közelében lévő munkásnegyedben építendő templom kerítése ellen elkövettek, hogy megakadályozzák a templom építését, már újabb szégyenteljes eseményről érkezik jelentés. — Chamisa Assar-ra a haifai és környékbeli iskolák nagy ünnepséget akartak rendezni, hogy méltóan ünnepeljék meg a fák ünnepét. Az ünnepségen a környék összes iskoláinak növendékei résztvettek volna szüleikkel együtt. Nagy előkészületek folytak már hetekkel ezelőtt, azonban az ünnepségre szégyenteljes kudarcba fullt. Kiderült, hogy az előkészületek munkálatainak jelentékeny részét a Hiszladruth munkásai szombaton végezték el. Midőn az iskolák növendékei ezt megtudták, tüntetőleg elhagyták az ünnepély színhelyét és Hermann Struck, a kitűnő zsidó festő, aki az ünnepi beszéd megtartásával volt megbízva, ugyancsak felháborodva távozott el. Különösen az keltett nagy felháborodást, hogy az ünnepély a Zsidó Nemzeti Alap földjén volt megtartva és itt szentségtelenítették meg a szombatot. A Hiszladruth már nem elégszik meg azzal, hogy a felnőtt munkásokat téríti le a tradíció utjáról, hanem az árthatatlan gyermeklelküket is szentségtörő céljai szolgálatába akarja állítani. Az ilyen tettek az egész zsidó jlsuv felháborodását ki kell váltásák, mint amelyek alapjában ássák alá a zsidó országépítés fundamentumát.

— A »Tseljuskin« orosz jégtörő katasztrófájánál egy zsidó kutató életét veszítette. Moszkva. — A nagy orosz jégtörő a „Tseljuskin” katasztrófája alkalmával, a mentőexpedíciónak sikerült megmenteni a 123 főnyi legénységet, csupán Mogilewits zsidó kutató veszítette el életét. Amidőn a jégcirkálóról kirakták az élelmiszereket és a legénység is elhagyta a fedélzetet, Mogilewits maradt saját akaratából a jégtörőn legutolsónak. Végül midőn ő is elakarta hagyni a tragikus végű cirkálót, egy leszakadó gerenda halálra zúzta. Mogilewits 26 éves volt mindössze, de mint bátor sarki kutató már elismert neve volt. A Tseljuskin expedíciójában résztvevők között mozgalom indult Mogilewits emlékére egy emlékmű felállítására érdekében, akinek elsősorban köszönhető, hogy a sarki expedíció legénysége teljes számban megmenekült. A Tseljuskin mentésére kiküldött expedícióban egyébként szintén részt vett két zsidó, Josef Unslicht és Joffe, a sarkutazó intézet alelnöke.

— A bucurești Grand Hotel Lafayette vezetését Weiss Aurel (Braşov), a borszéki r. t. volt igazgatója vette át.

ארמ. יודישע צענטראלקאנגעלייא פיר זעבענברענגן אונד אנגעשראסענען קאמיטאטע.

Nr. 217—934. בע"ה

אזהרה להסיר מכשול!
וויי וויר ערפאדרען האכען איינע צוקקער פארבריקען אונטער אויפזיכט פאן א נבערופענען אונד אונפערלעסליכען צעראנען צוקקער של פסח ער צייגען לאססען. דען זע אין פערקער ברענגען וויר מאכען דאדער אונזערע גלויבענסאססען דע אויף כשרות געוויכט לעגען דעמא אונדרינג-ליכט אויפגעקוקאם דאסם לויט בעשלוס דער רבנים האוונים פאם יאדער תרפ"ו אויסשליסליך דער אונטער שטרענגסטער אויפזיכט אונזערער צענטראלקאנגעלייא ערצייגען צוקקער געברויכט ווערדען דארף יעדער אנדערע אכער געארט אויט וויר מאכען דאדער בעקאנט דאסם הייער אויסשליסליך זע אין דער צוקקער פארבריק "דאנוביאנא" אן ראטאן צוקקער של פסח אונד מער אונזערער אויפזיכט ערצייגט וואודע אונד נור דיעזער געברויכט ווערדען דארף. דערוועג קויפ מאן אכער דער אנדערען צוקקער של פסח אין פערקער ברענגט אויט דעמאך אויך פיר דען פערד קויף אנדערער קאנווס-ארטיקעל של פסח אונד פערלעסליך.
קלויט מיין בשכט תרצ"ד.
בן ציון וועזעל פּרעזעס.

ZSIDÓ HUMOR ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

A kutyák és a zsoldár

Mortche ajrach egyszer egyik snórrérlésának, aki egy fősvénységéről híres kilebe készült vándorolra, a következő tanácsot adta:

— Drága testvérem a snórrban: ha majd abba az istertelenül kegyetlen kilebe el fogsz jutni: légy rá elkészülve, minden balbósz udvarán nagy harapós kutyák vannak. Azok erre vannak betanítva, hogy minden vándorkoldusról lehuzzák nadrágját s beleharapjanak az ikrájába. De ha biztosítani akarod magadat a kutyák rohamától, kiáltásd feléjük a 22 zsoldár 21. versének ama szavait, amik így hangzanak: „Ments meg engem a kutyák szájától!”

Ezt a tanácsot végighallgatta egy ember, aki ezt a községet még jobban ismerte és közbeszólt:

— Nem, ez nem jó tanács. Inkább végy a kezébe egy jó, erős botot, mert a kutyák nem mind ismerik azt a zsoldárt, bárha van is közöttük nem egy, aki elég gyakran olvassa és mondogatja is, templomban és otthonában az idézett psalmust...

Az ásitó ajrach

Mortche a vándorkoldus egy zsidó kilebe érkezett; péntek este is elmúlt, szombatra is virradt, de bizony vacsorára, ebédre senki sem hívta meg.

Mégis magasztánából elment egy balbósz házába, ebéd idején.

A háziak jelenlétében jóízűen ebédelt, anélkül, hogy őt megkínálták volna.

Erre elkezdett nagyokat ásitózni, egyfolytában, amíg a házigazda megkérdezte:

— Ajrach! Honnan ered az ásitózás? Mi az oka ennek.

Mortche válaszolt:

— Az ásitózásnak két oka van. Az egyik az éhség, a másik az álmoság; de álmos, az én nem vagyok...

Hitler az örültek házában

Hitler látogatást tett a berlini örültek házában és az első beteg, aki szembejött vele egy zsidó volt. Hitler megállítja és a következő párbeszéd folyik le közöttük:

- Hogy hívnak?
- Jakob Stolzheim.
- Ismersz engem? — kérdi a kancellár.
- Nem!
- Én Hitler vagyok.
- Hitler? Nem hallotam még rólad.
- Hát Vilmosról hallottál már?
- Ja Vilmos?! Hát ki nem ismeri a mi császárukat?!

— És Hindenburg tábornokot? Aki az oroszokat megverte, még a gyerekek is ismerik.

— De én nagyobb vagyok, mint ők! — replikázik Hitler.

Erre a zsidó elkezdt nagyon nevelni:

— Ezt mondtam én is — feleli — és azért hoztak ide be.

Udvariasság

A mi vándorkoldusunk érkezett egy városba, ahol nagy ur volt a kile rasekőija. Nagy fényes háza volt, sok cselédsége. Boldog volt, ha a püspököt, vagy valamely máshitű megyei embert nagy alázatossággal vendégül láthattól, de a zsidó szegények, vagy tudósok előtt zárva volt az ajtaja.

Mortche a házába lépett s a keményszivű rasekőtől valami adományt kért.

A rasekól erre odaszólt a belső inasához:

Péler, mondjad meg a Pista kocsisnak, hogy ő szóljon a Pali kapusnak, hogy az utasítást adjon a Marci háziszolgának, hogy az mondja meg ennek az ajrachnak, hogy nem kap semmit és dobja ki a házból.

Mire a vándorkoldus így kiáltott fel:

— Őt te jó isten parancsoljad meg Gábrriel angyalnak, hogy az értesítse Michael arkangyalt, hogy ő szóljon Rafael angyalnak, hogy az rendelelet adjon Ariel angyalnak, hogy fusse meg a lehatóságosabb gúfájával a rasekőt!